BÀI GIẢNG: VỢ NHẶT – TIẾT 1
CHUYÊN ĐỀ: CÂU TRUYỆN VÀ ĐIỂM NHÌN TRONG KỂ CHUYỆN
MÔN: NGỮ VĂN 11 – KẾT NỐI TRI THỨC VỚI CUỘC SỐNG
GIÁO VIÊN: NGUYỄN THỊ HƯƠNG THỦY

MỤC TIÊU

- ✓ *Nắm được các kiến thức đã trình bày trong phần tri thức ngữ văn.*
- ✓ *Có cái nhìn tổng quan về Kim Lân cũng như truyện ngắn Vợ nhặt của ông.*

TRI THỨC NGỮ VĂN

*** Truyện ngắn hiện đại:**

- Truyện ngắn hiện đại thường có dung lượng ngắn gọn so với các thể loại khác.
- Cốt truyện: Thường chỉ xoay quanh một đến hai tình huống trong một khoảng thời gian và không gian hạn chế.
- Nghệ thuật kể chuyện: Chắt lọc, dồn nén chi tiết; Sử dụng bút pháp chấm phá.

-> Đây là một thể loại tự sự cỡ nhỏ.

*** Phân biệt giữa câu chuyện và truyện kể:**

- Câu chuyện: Là nội dung của tác phẩm tự sự, nhân vật, bối cảnh, sự kiện được sắp xếp theo trật tư thời gian. (kể cái gì?)
- Truyện kể: Các sự kiện được tổ chức theo mạch kể của văn bản tự sự, gắn liền với vai trò của người kể chuyện. (kể như thế nào?)

*** Điểm nhìn trong truyện kể:**

- Khái niệm: Vị trí để người kể chuyện quan sát, trần thuật, đánh giá.
- Phân loại:

+ Điểm nhìn bên ngoài: Là miêu tả sự vật, con người ở bình diện ngoại hiện, kể về những điều mà nhân vật không biết.

+ Điểm nhìn bên trong: Kể và tả thông qua cái nhìn của nhân vật.

+ Điểm nhìn không gian: Điểm nhìn từ xa tới gần.

+ Điểm nhìn thời gian: Kể ở hiện tịa hoạc kể qua lăng kính quá khứ hoặc mơ tưởng đến tương lai.

- Chức năng: Điểm nhìn xuyên suốt thể hiện quan điểm, đánh giá mang tính định hướng. Điểm nhìn linh hoạt tọa nên nhiều quan điểm, nhiều cách đánh giá khác nhau. Từ đó tạo nên tính đối thoại cho câu chuyện.

*** Lời người kể chuyện và lời nhân vật:**

- Lời người kể chuyện: Gắn với ngôi kể, gắn với điểm nhìn, ý thức và giọng điệu của người kể chuyện. Lời người kể chuyện đưa ra những phán đoán, đánh giá những đối tượng được miêu tả. Từ đó định hướng hình dung cho người đọc.

- Lời nhân vật: Ngôn ngữ độc thoại gắn với ý thức, quan điểm của chính nhân vật.

- Lời người kể chuyện và lời của nhân vật cũng có sự giao thoa với nhau: Cộng hưởng, giao thoa ở lời văn nửa trực tiếp, lời độc thoại nội tâm, lời nhại.

TIM HIỂU CHUNG

1 Tác giả Kim Lân

a. Cuộc đời:

- Quê hương Bắc Ninh – vùng quê tiêu biểu cho giá trị văn hóa của làng quê Bắc Bộ Việt Nam. Đây cũng chính là điều kiện giúp ông hiểu sâu hơn về nếp sinh hoạt của người nông dân Việt Nam.

- Hoàn cảnh gia đình: Khó khăn, phải bỏ học để kiếm sống -> Vốn sống phong phú – điều rất cần thiết đối với mỗi nhà văn.

b. Sự nghiệp:

- Ông là cây bút chuyên viết truyện ngắn đặc biệt chuyên viết về nông thôn và người nông dân.

2 Tác phẩm:

- Vợ nhặt được rút ra trong tập truyện "Con chó xấu xí".

- Tiền thân là tiểu thuyết Xóm ngụ cư.

- Đây chính là một phần hồi ức của nhà văn. Kim Lân đã kéo cái đói sang câu chyện về tình người.